

*Комунальний заклад «Полтавська спеціальна загальноосвітні школа №39
Полтавської міської ради Полтавської області»*

Протидія насилъству

#полтавашкола39

* Домашнє насильство

це діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь.

*** Нормативно-правові акти України у сфері запобігання та протидії домашньому насильству**

Закони України:

- **«Про запобігання та протидію домашньому насильству»;**
- **«Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків»;**
- **«Про охорону дитинства»;**
- **«Про соціальні послуги»;**
- **Указ Президента України «Про невідкладні заходи із запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, захисту прав осіб, які постраждали від такого насильству».**

Постанови Кабінету Міністрів України:

- Постанова КМУ від 22 серпня 2018 року № 658 «Про затвердження Порядку взаємодій суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству»,
- Постанова КМУ від 22 серпня 2018 року № 654 «Про затвердження Типового положення про мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі»;
- Постанова КМУ від 22 серпня 2018 року № 655 «Про затвердження Типового положення про притулок для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі»;
- Постанова КМУ від 21 серпня 2019 року № 824 «Про затвердження типових положень про денний центр соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства, та спеціалізовану службу первинного соціально-психологічного консультування осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі».

Розпорядження Кабінету Міністрів України

від 10.10.2018 № 728-р «Про схвалення концепції Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2023»

Методичні рекомендації щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників з іншими органами та службами, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 02.10.2018 № 1047.

* **Феномени насильства**

✓ **Феномен соціальної естафети** – відтворення поведінки, яку людина засвоїла в дитинстві.

✓ **Стокгольмський синдром** – психологічний несвідомий захисний стан, який характеризується прив'язаністю жертви до кривдника

✓ **Комплекс жертви** це комплекс служіння.

✓ **Вторинна вигода** це звичка людини отримувати вигоду від свого нещастя.

*Види домашнього насильства

психологічне

фізичне

економічне

сексуальне

*Психологічне насильство

форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи.

погроза вбивством (ст. 129 ККУ);
розголошення одним із членів сім'ї
таємниці усиновлення (удочеріння)
всупереч волі усиновителя (ст. 168 ККУ)

*Ознаки психологічного насильства

- замкнутість, тривожність, страх, або навпаки, демонстрація повної відсутності страху, ризикована, зухвала поведінка;
- неврівноважена поведінка;
- агресивність, напади люті, схильність до руйнації, нищення, насильства;
- різка зміна звичної для дитини поведінки на контрастну;
- уповільнене мовлення, нездатність до навчання, відсутність знань відповідно до віку (наприклад, невміння читати, писати, рахувати);
- синдром «маленького дорослого» (надмірна зрілість та відповідальність);
- уникання однолітків, бажання спілкуватися та гратися зі значно молодшими дітьми;
- занижене самооцінювання, наявність почуття провини;
- швидка стомлюваність, знижена спроможність до концентрації уваги;
- демонстрація страху перед появою батьків та/або необхідністю йти додому, небажання йти додому;
- схильність до «мандрів», бродяжництва; ництва:
- депресивні розлади;
- спроби самогубства;
- вживання алкоголю, наркотичних речовин;
- наявність стресоподібних розладів психіки, психосоматичних хвороб;
- прояви насильства чи жорстокого поводження стосовно тварин чи інших живих істот;
- приналежність батьків інших законних представників до деструктивних релігійних сект;
- інші прояви поведінки чи емоційних реакцій, що не відповідають віковим нормам розвитку дитини.

*Фізичне насильство

форма домашнього насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.

умисне легке тілесне ушкодження (ст. 125 ККУ).
умисне тяжке тілесне ушкодження (ст. 121 ККУ),
побої і мордування (ст. 126 ККУ),
залишення в небезпеці (стаття 135 ККУ);
незаконне введення в організм наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 314 ККУ);
злісне невиконання батьками, опікунами чи піклувальниками встановлених законом обов'язків із догляду за дитиною або особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування, що спричинило тяжкі наслідки (стаття 166 ККУ)

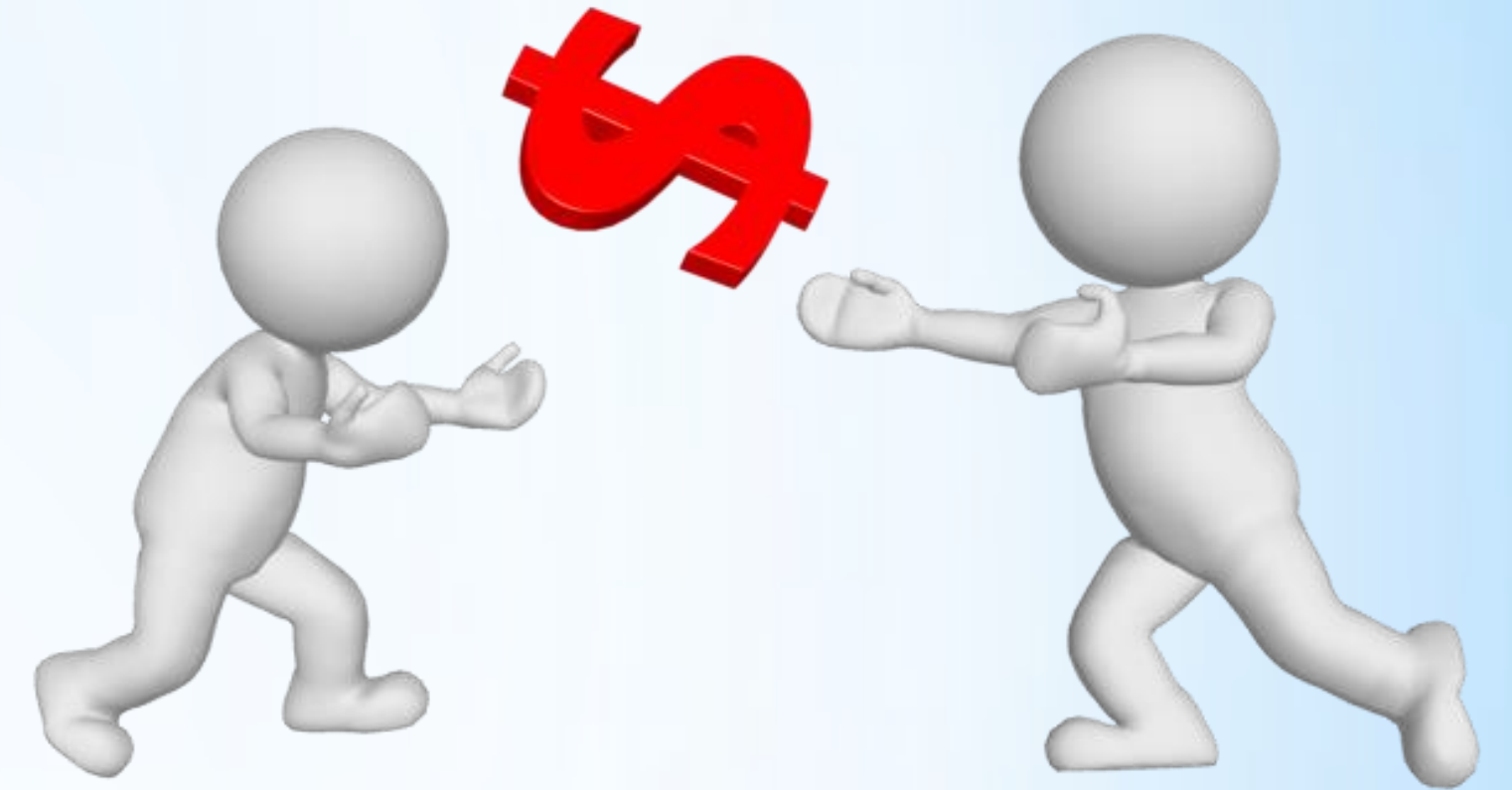

*Ознаки фізичного насильства

- розповідь дитини, що батьки, інші члени сім'ї застосовують до неї або іншої дитини фізичне насильство, погрожують вигнати з дому, перемістити до іншого місця проживання (віддати до інтернатного закладу, влаштувати до лікарні, помешкання інших родичів тощо), про наявність небезпеки з боку тварин, що утримуються у неї вдома;
- намагання дитини приховати травми та обставини їх отримання (відмова зняти одяг для медичного обстеження або переодягатися в присутності інших дітей; носити одяг, що не відповідає сезону);
- зміщення суглобів (вивихи), переломи кісток, гематоми, подряпини;
- синці на щоках, очах, губах, вухах, передпліччях, стегнах, кінчиках пальців тощо;
- рвані рани і переломи в області обличчя, травматична втрата зубів;
- травми ока (крововиливи, відшарування сітківки тощо);
- забиті місця на тілі, голові або сідницях, які мають виразні контури предмета (наприклад, пряжки ремня, лозини);
- скарги дитини на головний біль, біль у животі, зовнішні запалення органів сечовивідної і статеві системи;
- рани і синці у різних фазах загоєння на різних частинах тіла (наприклад, на спині та грудях одночасно);
- сліди від укусів;
- опіки та інші незвичні для віку дитини фізичні (видимі та невидимі) травми.

* Економічне насильство

форма домашнього насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру.

експлуатація дітей, які не досягли віку, з якого законодавством дозволяється працевлаштування шляхом використання їх праці з метою отримання прибутку (ст.150); використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом (ст. 150-1); зловживання опікунськими правами (ст.167 КК України)

Ознаки економічного насильства

- постійне голодування через нестачу їжі;
- вага дитини в значній мірі не відповідає її віковій нормі (за визначенням медичного працівника);
- часті запізнення до школи, брудний одяг, одягання не за погодою;
- пропуски занять у школі;
- втомлений і хворобливий вигляд;
- загальна занедбаність;
- нестача необхідного медичного лікування (дитину не водять до лікаря);
- залишення дитини батьками під наглядом незнайомих осіб (в тому числі, які перебувають у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння);
- відсутність книжок, розваг тощо;
- антисанітарні умови проживання, відсутність постільної білизни (або постільна білизна рвана та брудна), засобів гігієни;
- нігті, волосся у дитини нестрижені та брудні;
- у дитини постійні інфекції, спричинені браком гігієни;
- залучення дитини до трудової діяльності (з порушенням чинного законодавства);
- дитина жебракує, втікає з дому;
- відставання дитини в розвитку фізичному, емоційному, розвитку дрібної моторики, пізнавальних здібностей, соціальних навичок та навичок міжособистісного спілкування) внаслідок педагогічної занедбаності тощо

*Сексуальне насильство

форма домашнього насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності.

зґвалтування (ст. 152 ККУ);
наси́льницьке задоволення статевої
пристрасті неприродним способом (ст.
153 ККУ);
примушування до вступу в статевий
зв'язок (ст. 154 ККУ)

Ознаки сексуального насильства

- знання термінології та жаргону, зазвичай не властивих дітям відповідного віку;
- захворювання, що передаються статевим шляхом;
- синдром «брудного тіла»;
- уникнення контактів із ровесниками чи дорослими, зокрема й з родинного кола чи друзів сім'ї;
- дитяча або підліткова проституція;
- рання вагітність;
- вчинення сексуальних злочинів;
- сексуальні домагання до дітей, підлітків, дорослих;
- нерозбірлива або неприйнятна віку дитини сексуальна поведінка;
- створення та реалізація дитиною сексуальних сценаріїв в іграх за допомогою іграшок та ляльок;
- відмова від гігієнічного догляду за собою;
- нашарування великої кількості одягу на тілі або використання одягу, який максимально приховує тіло;
- страх або агресивна реакція щодо конкретних людей або людей певної статі, віку тощо;
- синці на внутрішній стороні стегон, на грудях і сідницях, сліди від укусів.
- інші незвичні для віку дитини фізичні ознаки (видимі та невидимі), а також психологічні і поведінкові прояви, які можуть свідчити про насильство щодо дитини.

* Педагогічним представникам слід звертати увагу

коли батьки або інші законні представники:

- не цікавляться освітньою діяльністю дитини;
- під час відвідування закладу освіти перебувають у стані алкогольного сп'яніння або під дією наркотичних речовин;
- систематично проявляють агресивну поведінку до працівників закладу освіти, батьків інших дітей;
- ігнорують рекомендації працівників закладу освіти щодо виховання дитини;
- не дотримуються санітарно-гігієнічних норм та правил безпечної поведінки;
- мають ознаки пригніченого психоемоційного стану, розладів психічного здоров'я, суїцидальної поведінки, що ускладнює процес догляду та виховання дитини;
- не забезпечують необхідного медичного догляду за дитиною, що може призвести до серйозних порушень здоров'я;
- жорстоко поведуться з членами сім'ї (одним із батьків, іншою дитиною, іншою особою);
- допускають перебування у помешканні, де проживає дитина, сторонніх осіб, схильних до вживання алкоголю, наркотичних речовин;
- не забезпечують дитину кишеньковими коштами;
- перекладають догляд за молодшими дітьми на інших.

Проведені заходи із запобігання та протидії домашньому насильству за I семестр 2024 року у КЗ «Полтавська спеціальна загальноосвітня школа №39 Полтавської міської ради Полтавської області»

